

Havekunstens bevaringsprincipper

Notat d. 2. januar 2012

Der er principielt tre tilgange i arbejdet med at bevare haver og parker.

1. Rekonstruktion
 2. Renovering
 3. Fornyelse
-

1. – Det første princip går ud på, at genskabe anlægget præcist som det har været oprindeligt. Det forudsætter for det første at man har en historisk dokumentation, der gør det muligt at gennemføre projektet – og for det andet må det forudsættes, at findes et originalt udgangspunkt, et oprindeligt projekt der er særligt bevaringsværdigt – der kan typisk være tale om et eksempel på en stilepoke.

En historisk korrekt rekonstruktion kræver gerne mange ressourcer, og anvendes derfor relativt sjældent. Blandt nyere eksempler kan nævnes barokhaven ved Gl. Holtegaard.

2. – Renoveringsprincippet går ud på at styrke eller genskabe de vigtigste træk fra det oprindelige haveprojekt. Typisk vil man fjerne forstyrrende tilføjelser og styrke oprindelige hovedtræk i anlægget. Alle anlæggets elementer behøver ikke genskabes, detaljer kan løses med ny teknik og plantearter kan erstattes med andre. Pointen i arbejdet er at genskabe de vigtigste helhedstræk i anlægget, således at det rumlige helhedsindtryk bliver i overensstemmelse med udgangspunktet.

Dette renoveringsprincip er det mest anvendte, fordi det er fleksibelt, styrker autenticiteten og kræver færre ressourcer. Desuden repræsenterer det en mere pragmatisk tilgang til bevaring, hvilket i de fleste tilfælde er nødvendigt fordi anlæggenes historie sjældent er entydig, og nyere tilføjelser kan have store kvaliteter i samspil med det oprindelige projekt. Botanisk Have og Kongens Have kan være eksempler på dette princip.

3. – Fornyelsesprincippet indebærer at anlæggets oprindelige idéer gentolkes frit. Det betyder at det formelle udtryk kan skifte, men at anlæggets indholdsmæssige idé bevares. Dette bevaringsprincip er ikke så udbredt som renoveringsprincippet, fordi den historiske interesse i tiden er dominerende, og ikke mindst fordi metoden kræver store kunstneriske ressourcer. Desuden er princippet ikke det mest operationelle i en moderne demokratisk proces.

Frederiksdal i Skåne og Clausholm kan være eksempler på fornyelsesprincippet, da der i bevaringen er indføjet nye centrale landskabelige elementer.

I praksis vil man erfare, at der i forbindelse med bevaringen af parker og haver ofte er anvendt forskellige principper i samme anlæg. Det sker gerne ved at der anvendes forskellige principper i forskellig skala - hovedakserne genetableres men pavillonerne tolkes mere frit og nutidigt, som det blandt andet kan ses på Sanderumgård på Fyn.

Under alle omstændigheder har vi en række udfordringer i bevaringsarbejdet. Findes der en egentlig autenticitet? – På hvilken måde og i hvilken grad påvirker og præger vores egen tid det anlæg vi ønsker at bevare? – Hvilke ressourcer er der til rådighed både økonomisk og kunstnerisk og hvad er den demokratiske proces vilkår og muligheder. Disse spørgsmål vil være aktuelle i en hver bevaringssag – også i arbejdet med Botanisk Have – og der findes ingen entydige svar.

/sh